

## سرمقاله

اقلیم شناسی فرهنگی مسلمانان عرصه بین الملل از جمله ضروری ترین و لازمترین پروژه‌های مطالعاتی عرصه بین الملل است که علاوه بر نهادهای فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در خارج کشور می‌تواند مورد استفاده دیگر نهادهای سیاسی، اقتصادی و اجتماعی نیز قرار گرفته و تحقق بخش قابل توجهی از اهداف نظام جمهوری اسلامی، و به ویژه سند چشم انداز بیست ساله منوط به داشتن افقی روشن نسبت به آن است.

متأسفانه علیرغم فعالیت نهادهای متعدد فرهنگی و سیاسی و... بین المللی، تاکنون جمع بندی روشنی از مناطق و اقلیم‌های فرهنگی نداشته و عناصر و نقاط مشترک و متمایز آنها را نمی‌شناسیم. جایگاه ضعیف مطالعات و تحقیقات فرهنگی و دینی این نهادها، توانایی ضعیف پژوهشی دست‌اندرکاران، مکتوب نشدن تعداد فراوانی از اطلاعات و تحلیل‌ها، تنظیم نشدن تعداد فراوانی از مکتوبات، انتقال سخت اطلاعات و کارشناسی بین نهادها، فقدان مرکز اسنادی استاندارد جهت نگهداری و خدمات رسانی؛ اطلاعات رسانی ضعیف و عدم انتشار و توزیع کارشناسی‌ها، فقدان آموزش‌های لازم جهت مطالعات و تحقیقات فرهنگی و اجتماعی و بالاخره و مهم‌تر از همه عدم اهتمام جدیت تحقیقات کارشناسی از تصیم گیری‌ها و عدم اکتنای فعالیت‌ها بر نگاه‌های روشن از وضعیت بین‌المللی و سیستمی نبودن مجموعه فعالیت‌ها، بخشی از عواملی است که ما را در رسیدن به این مهم همراهی کرده‌اند.

نتیجه این وضعیت کمبود چشمگیر محصولات و خروجی‌های پژوهشی (به ویژه از منظر کارکرد گرایانه) اعم از بولتن‌ها، مجلات، کتابها، طرحها و پروژه‌های تحقیقاتی است. مجله پژوهش‌های منطقه‌ای می‌کوشد تا گام کوچکی در این مسیر موجود است و تلاش می‌کند در کنار پرداختن به همه مناطق، هر از چند گاهی ویژه نامه‌های فرهنگی برای مناطق یا کشورهای خاص تهیه نماید.

اقلیم شناسی فرهنگی مسلمانان را هر گونه که سامان بدهیم، منطقه جنوب شرق آسیا از مناطق مهم آن محسوب شده و از آن منطقه اندونزی از جهات متعدد برجسته‌ترین است. در این ویژه‌نامه سعی شده تا برخی از ابعاد مهم فرهنگی دینی کشور اندونزی مورد بررسی قرار گیرد در این مجال مختصر به برخی از مهمترین ظرفیت‌ها، چالشها و تهدیدهای کشور اندونزی از منظر فرهنگ و دین اشاره می‌شود؛ باشد که نقش کشور اندونزی را در معادلات ذهنی اهل فرهنگی ارتقا داده و توجیهی برای اولین ویژه‌نامه پژوهش‌های منطقه‌ای باشد.

### نقاط قوت و فرصت‌ها و ظرفیت‌ها

۱. برخوردارهای از بزرگترین جمعیت مسلمانان دنیا با قریب به ۹۰ درصد از جمعیت تقریباً ۲۴۰ میلیونی کشور اندونزی.
۲. گرایش اغلب مسلمانان به مذهب شافعی (به عنوان نزدیکترین شاخه اهل سنت به مذهب

- تشیع) و وجود محبت شدید به اهل البیت علیهم السلام.
۳. حاکمیت شعار فرهنگی وحدت در عین کثرت و همزیستی مسالمت‌آمیز بین نژادها، فرقه‌ها، دیان و مذاهب به علت تنوع گسترده نژادی، فرهنگی و دینی اندونزی.
  ۴. موقعیت جغرافیای سیاسی اندونزی در امتداد هزاران جزیره میان آسیا و اقیانوسه.
  ۵. عضویت در چنین سازمان منطقه‌ای معتبر از قبیل APEC، ACEAN، OPEC و نیز عضویت مشترک اندونزی و ایران در گروه D۸
  ۶. پشتکار، نظم، گروه‌پذیری، اعتدال و نرم خوی مردم اندونزی.
  ۷. مخالفت گسترده افکار عمومی با سیاست‌های کشورهای غربی به ویژه دولت آمریکا.
  ۸. پیشرفته بودن سیستم نشر، اطلاع رسانی، و شبکه توزیع فعال کتاب.
  ۹. وجود ایستگاه‌های متعدد تلویزیونی و رادیویی و رسانه‌های فعال (۱۱ شبکه سراسری تلویزیونی و ۷۰ شبکه محلی) و رقابت جدی میان آنان و روند رو به رشد استفاده از اینترنت.
  ۱۰. وجود نهادها و احزاب پر سابقه و تشکیلاتی دینی فرهنگی در حالی که از قبیل انجمن محمدیه جماعت نهضه العلماء با پیروان بعضاً چند ده میلیونی و استقبال آنان از برقراری ارتباط
  ۱۱. محبوبیت گسترده انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی (ره) برخی از متفکران ایرانی، جناب آقای دکتر احمدی نژاد در میان مردم به ویژه نخبگان و دانشجویان
  ۱۲. وجود جریان قدرتمند تصوف در اندونزی با مشخصات و ویژگی‌های خود و علاقه وافر به گسترش معنویت و اخلاق و عرفان در عین همراهی و انطباق جریان غالب تصوف با شریعت اسلامی
  ۱۳. حضور جمعیت میلیونی (بعضاً تا ۳ میلیون هم ذکر کرده اند) سادات و هاشمیون در اندونزی و تمایل آنان به محفظ اصالت عربی و هاشمی
  ۱۴. افزایش موج اسلام خواهی و گسترش نهادهای اسلامی در دوره معاصر از قبیل ساخت مساجد فروش و عرضه کتابها و مجلات اسلامی، پوشش اسلامی و... و ارتقای پایبندی مردم به اصول مذهبی اندونزی.
  ۱۵. مشابهت‌های فراوان و ظرفیت بین ادیانی اسلام با بودیسم و هندوئیسم به عنوان ادیان رقیب در اندونزی عدم تعصب مذهبی عموم مردم و پرهیز از گرایش‌های متعصبانه و تندروانه در غالب مسلمانان کشور.
  ۱۶. تاثیر گذاری مشهور روحانیون و فارغ التحصیلان اندونزیایی تحصیل کرده حوزه قم در اکثر مناطق اندونزی.
  ۱۷. علاقه نسل جوان به تحصیلات دانشگاهی، وجود دانشگاه‌های معتبر علمی از قبیل شریف هدایت الله، پارامدینه، اوهمکا، محمدیه، ابن خلدون، اشرفیه و بهره گیری از مدل‌های آموزشی کشورهای دیگر.
  ۱۸. وجود نظام آموزش علوم اسلامی سنتی به صورت پسانترن Pesantren.
  ۱۹. هواداری بیشترین تشکل‌ها و فراکسیون‌های دانشجویی دانشگاه‌های اندونزی از انقلاب

- اسلامی.
۲۰. استقبال نخبگان و دانشگاهیان از نشست‌ها و جلسات گفتمان دینی و سخنرانیهای دینی.
  ۲۱. وجود ظرفیت‌های حقوقی مناسب جهت فعالیت اتباع خارجی در اندونزی، ویژه برای فعالیتهای آموزشی و علمی و دینی.
  ۲۲. وجود ظرفیت‌های حقوقی مناسب جهت فعالیت اتباع خارجی در اندونزی، ویژه برای فعالیتهای آموزشی و علمی و دینی.
  ۲۳. وجود زبان مشترک منطقه‌ای و امکان انتقال آسان و فناوری‌های علمی از اندونزیایی به کشورهای منطقه.
  ۲۴. علاقمندی مردم و به ویژه نسل جوان به مباحث کلام جدید و استقبال از رویکرد خردگرا و اعتدالی شیعه.
  ۲۵. غیر قانونی بودن فعالیت بهائیت و یهودیت در اندونزی
  ۲۶. سطح نازل نسبی هزینه‌های در اندونزی و معافیت امور فرهنگی از مالیت‌ها.
  ۲۷. حضور نمایندگی‌های متعدد سیاسی، فرهنگی، آموزشی ج. ا. ا. در اندونزی
  ۲۸. فعالیت در حوزه تحسین کالج اسلامی اندونزی به صورت رسمی و استاندارد چالشها و تهدیدها و صنفها
۱. مشکلات اقتصادی و معیشتی مردم، اختلاف طبقاتی و بدهی بالای ۵۰ میلیارد دلار دولت.
  ۲. روابط رو به گسترش اندونزی با کشورهای غربی به ویژه آمریکا.
  ۳. فعالیتهای فرهنگی گروه کشورهای غربی به ویژه آمریکا، انگلیس و استرالیا.
  ۴. تلاش برای گسترش زبان انگلیسی از طریق شعبات پر شمار موسسات آموزش زبان انگلیسی.
  ۵. نازل بودن نسبی سطح کیفی آموزش عالی، ویژه آموزش عالی علوم اسلامی.
  ۶. شناخت ضعیف مسلمانان نسبت به اسلام
  ۷. درگیری و اختلافات بین گروهها و جریانهای اسلام‌گرا، ویژه اختلافات درون جامعه تشیع.
  ۸. تبلیغات وسیع وهابیت علیه شیعه و تاثیر گذاری مصر و عربستان بر سیستم نظام آموزش دینی، ویژه در بخش دانشگاهی.
  ۹. برخوردار نبودن اسلام از جایگاه رسمی در قانون اساسی و عدم اهتمام جدی به قوانین اسلام در همه سطوح و لایه‌های حکومتی.
  ۱۰. انجام تبلیغات مسیحی در قالب فعالیتهای انسان دوستانه و هیئت‌های سازمانهای بین‌المللی.
  ۱۱. تنوع فعالیت رقبای دینی در اندونزی از قبیل فعالیتهای آموزشی، تبلیغی، اقتصادی فرهنگی و سوء استفاده از مشکلات اقتصادی، دوری مسافت، کمبود امکانات رفاهی، رسیدگی به یتیمان و مستمندان، توسعه کشاورزی، اصلاح زمینی، جاده سازی، اعزام

دانشجویان به خارج و...

۱۲. عدم تاثیر گذاری شیعیان در ساختارهای رسمی و حکومتی.
  ۱۳. تبلیغات وسیع غرب علیه ایران و شیعه و تطبیق همه رسانه‌های فعال در اندونزی.
  ۱۴. وجود شبهات و ابهامات فکری اعتقادی در جامعه.
  ۱۵. تناسب نداشتن تام نقش اجتماعی دانش آموختگان کالج اسلامی و نیازهای فکری - دینی جامعه اندونزی.
  ۱۶. آشنایی ضعیف طلاب تحصیل کرده قم به زبان عربی.
  ۱۷. دور ماندن طلاب اندونزیایی مقیم قم از تحولات فرهنگی و فضای اجتماعی کشور و آمادگی ضعیف جهت مقابله با رویارویی‌های فرهنگی کشور
  ۱۸. کمبود مطالعات کارشناسی و ضعف در تحلیل صحیح واقعیت‌های اجتماعی فرهنگی اندونزی
  ۱۹. تناسب ضعیف برنامه‌ها و فعالیت‌ها نهادهای ج.ا.ا. با اقتضائات فکری، فرهنگی و اجتماعی مردم اندونزی، ویژه نخبگان آنها.
- امید است که این ویژه نامه اساتید، طلاب، کارشناسان و مدیران مجموعه‌های فرهنگی را بیشتر از پیش با واقعیت‌ها و بایدهای عرصه اندونزی آشنا کرده و زمینه را برای تحقیقات و مطالعات و تحلیل‌های آتی بگشاید.
- در پایان لازم به ذکر است که در استقصای نکات فوق، خوشه چینی خرمن اساتید و کارشناسان متعدد بوده و از خود ثمری نداشته ام و جز این تنظیم نسبتاً آشفته که تعدد ترتیب ویژه‌ای در آن مراعات نگردیده است، گردآورنده ادعایی ندارد.

و من الله التوفیق و علیه التکلان

سردبیر